

נאמר של נייר

השומר התימני הראשון ★ מילחמת העמ והמיספריים

★ ממזרח שמש וממערב ארי שבחבורה... ★ פוגרום בדולייא

★ סגולות וקמיעות נוסח ספרד ★ אל ג'ודיאואספניול

מהחלוצים הציוניים ועד מהרה הוא מצטרף להשומר והופך לאחד מגיבורי אגורה זו. שהניחה את הבסיס להגנה.

בפרק השומר מובא יומנו של השומר יצחק נרב והרפתקאותיו עד לסוף מלחמת העולם הראשונה. כאשר חבריו עברו לעמדות מנהיגות של הישוב בארץ והוא נותר בודד: יצחק, הגיע הזמן שתבין שחברונך במצאצאך. עד מהרה הוא הופך למנהל-עבודה במחלקת עבודות ציבוריות ובשנת 1924 נושא לאשה את זהבה מישקוב. עולה מרוסיה. שעמה הוא עובר לחיפה, ושם מתחיל לעבוד בחברת כימיקלים בריטית. מאוחר יותר מקים יצחק נרב חנות למימכר חומרי-גפרית ונשק. בימי מלחמת העולם השנייה הוא מסייע לאנשי הלחי. אחרי קום המדינה שוקע יצחק נרב בויכרונותיו. והוא מספר לבנו, יגאל, את דברי החרטה שלו על נטישת עברו התימני בנעוריו. בשנת 1964 מת יצחק נרב. מריד ושבורלב.

הפרק כור היתוך מספר על עליית ענף אחר של מישפחת אלנדראף (נרב) מתימן וניצולם כירי האכרים במושב רחובות. כתו של דוד אלנדראף (נרב), שושנה, מכירה בשנת 1920 בכדי-שמן את החלוצ קלמן בסין שעלה מרוסיה הלבנה, וליבה נקשר בשלו בעבודות של אהבה. תחת הכותרת הניצולים מובא ספר זיכרונותיו של קלמן בסין, המתאר את הפיגורמים, שנערכו ברוסיה ביהודים בימי המהפכה הרוסית, ואת מליטתו לארץ-ישראל, ופגישותיו בשדות כרשמן בשושנה נרב. בעוד אביה רוחה את אהבתם. שושנה עובדת חוויות של נידוי בשעריים ובכרשמן, והוריו של קלמן בסין, המגרים אף הם את בנם, מאיימי לשוב לרוסיה.

אלא שבסופו של דבר נישאו קלמן ושושנה, למרות מאבקי מישפחותיהם. אחרי עוד תקופה של חרם מצד בני מישפחותיהם אוהו הקרעים, ובחרגה נעלמה התהום שבין הסבתות, מרים נרב ומרים בסין. סיפור חייהם, מאבקים וניצחונותם של

סבתות מרים נרב + מרים בסין
נידוי-כפול שהאהבה יכלה לו

סיפורם של בני מישפחת נרב מתימן ובני מישפחת בסין מרוסיה, כפי שאלה נארגו האחת בתוך רעותה בארץ-ישראל.

אהבת הדסה הוא בכחית סאגה של בני שתי עדות. סאגה הנפתחת בניצולם של התימנים בירי העולים מרוסיה. קונפליקט שלמרות מרידותו מולך לקראת נישואין ופיוס. ראשון השושלת התימנית הוא שלום בן-יחיא אלנדראף (נרב) שעלה ירושלימה לפני מאה שנה, הפך לסתת ופגש בחלוצים הציוניים. בנו, יצחק נרב, מתלהב

תיים במדינה הוא שלמה טבעוני, שפירסם עד כה כחצי תריסר ספרים. טבעוני, ילד תימן, גדל בכרם-התימנים וחי יותר מארבעים שנה בקיבוץ אלונים. באחרונה ראה-אור סיפורו השישי, אהבת הדסה, שכתרתו לקוחה משירו של המשורר שלום שבזי (אהבת הדסה על לבבי נקשרה / ואני בתוך גולה פעמי צוללים...). ספר זה מביא את

שלמה טבעוני - אהבת הדסה; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 175 עמודים (כריכה רכה).

פתיח

המנוח-שלים

הסוציולוג החיפאי שלמה סבירסקי טבע בספרו... לא נחשלים אלא מנוחשלים את מטבעיהלשון מנוחשלים, שהיא צירוף של שתי מילים: מנוחשלים ונחשלים, כהגדרה למצב הסוציולוגי-תרבותי שבו נתונות עדות-המיוזרה במדינת ישראל.

מתוך רגש-אשמה של ישראל-הראשונה, רגש המתלווה ליצרים פוליטיים הרווחים ברוחב הישראלי (ראה: החוויה הישראלית), מושקעים בשנים האחרונות סכומי-עצק בשימור ובשיחזור מורשת יהודי ארצות-המיוזרה, באמצעות מוסדות, כתבי-עת, עידוד הוצאה-לאור של ספרים, סיבסוד הצגות-תיאטרון וסרטי טלוויזיה (מישל עזרא ספרא ובניו של אמנון שמרש) ועוד. בנוף התרבותי הישראלי, שבו רואים-אור ארבעה כתבי-עת העוסקים בספרות, רואים-אור יותר מחצי-תריסר כתבי-עת המתמקדים בשימור ובחקר מורשת יהדות-המיוזרה.

מדור זה מוקדש כולו לספרים, מחקרים וכתבי-עת בנושאי שימור מורשת יהדות-המיוזרה, שראו אור בשנה האחרונה.

מקור

אהבת הדסה

סופר מרתק למדי, החי בצילם של החיים הספררי

טרמפ כוזב של פוליטיקאים על פער מלאכותי

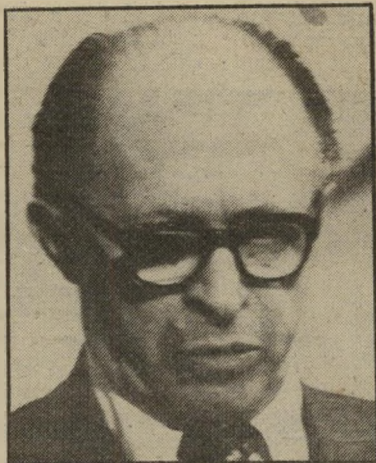
החוויה הישראלית

אלא שכמינהג טרמפים של פוליטיקאים, הרי שגם טרמפ זה הינו בעל משריחים קצר, בדומה לטרמפ שהוליד את שילטון בן-גוריון בשנות ה-50 על הניסיון, להפוך אבק-אדם לעם, הפער והקרקע המלאכותיים, שהפוליטיקאים מהליכוד ומהמערך טיפחו (את תרומת המערך לפער זה, ניתן ללמוד מתוך ההרכב המלאכותי של רשימת חברי-הכנסת שלו, העוברת בפופוליות שלה, אף על רשימת חברי-הכנסת של הליכוד).

כזב הפער המלאכותי של הפוליטיקאים מתבהר בשנים האחרונות בחיים הממשתיים של המדינה. הקיפוח של העבר נותר כמילת-קסמים בהווה. במדינה הולך וגדל דור חדש, דור שיחידו בסתירה הטוטאלית ביותר לפער העדתי, כוונתי לדור חדש של בנים לנישואי-ערוכת בינעדתיים, דור שתרכות הכיכרות בעל הגוון העדתי תהא חסרת-פניה אליו. דור שתרכותו היא ישראלית - לא מיוזרחית ולא אירופית. דור שתרכותו תבוא מהר מייגה היונקת לא ממעיין האכזב והכוב של "הפיכת אבק-אדם לעם", אלא מתוך מעיינות המורשת, של יהדות המערב ומורשתה האירופית ויהדות המיוזרה.

הפוליטיקאים, שירצו לתפוס טרמפ על הדור החדש, שמיספרו הולך וגדל, הדור שבניו הינם בני-תערובות עדתיים, יצטרכו להיות מתוחכמים, משכנעים ואמיתיים יותר מהפוליטיקאים חניכי אסכולות תרכות הכיכרות של מנחם בגין.

אין ספק, כי הכמויות העצומות של פירסומים הרואים אור בשנים האחרונות, והמתייחסים למורשת של יהדות המיוזרה, הינם בבחינת עזרה ותמיכה לתהליך עלייתו של דור חדש זה, שעד מהרה ניתן יהיה לראותו ככל שטחי החיים הישראליים, תוך שהוא מותיר את הפער העדתי המלאכותי שהפוליטיקאים רוקדים לאור מדורותיו הדורכות להיסטוריה ההולכת ומתרחקת.

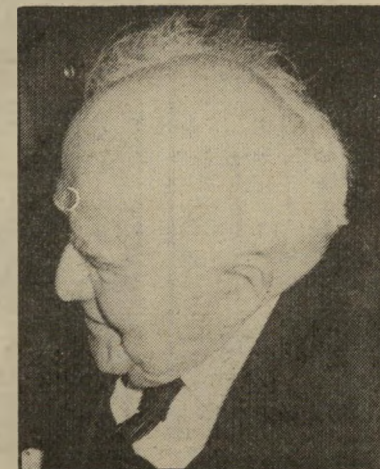

ראשי-ממשלה בגין
תרבות הככרות

הפוליטי שעבר על ישראל בשנת 1977 והעלה את מנחם בגין לשילטון. שתי מערכות הבחירות האחרונות התמקדו בהסתה גלויה של פוליטיקאים, בעיקר מהימין, על הרקע של הניחשול. הפוליטיקאים האלה, שכל עניינם הוא בהצבר כוח פוליטי בלבד, ליבו את מורות הניחשול, ויכלו וקצרו את יבולה בבחירות. תרכות הכיכרות של מנחם בגין, אותה תרכות של רמגוניה בסיגנון הפאשיסטי המכוער ביותר, הניבה תוצאות אלקטוראליות מחרדות ביותר מאותו טרמפ כוזב של פוליטיקאים על הפער העדתי המלאכותי שהם צרו.

שגבלו בגיוענות מהסוג המזוהם ביותר (הגדיל לעשות משה שמיר, שכסיפרו פרקי אליק תיאר בשאט-נפש ציפורניים מגורלות וברילנטין על השיער, באותה מחלקת חיילים שכונתה "השחרורים של אליק").

אלא שבדומה לחברות-הגירה אחרות, השכילו עד מהרה ילדיהם של העולים מארצות-המיוזרה לטפס בסולם החברה הישראלית ולמצות את עצמם, לא פחות מצאצאיהם של "המייסדים". אמנם, תחושות עמוקות של תיסכול על רקע עדתי המשיכו לקנן בלב בניהם של העולים מארצות-המיוזרה, תיסכול שתרם את חלקו למהפך

ראשי-ממשלה בן-גוריון
להפוך אבק-אדם לעם

שורש הרע בשטע העדתי, העובר על החברה והתרבות בישראל כשנים האחרונות, נעוץ באותה מדיניות של ממלכתיות, שאותה טבע ראש-ממשלת ישראל הראשון, דוד בן-גוריון, עוד בטרם נרמו הדי היריות של מילחמת תש"ה. התחיל בן-גוריון להטיף, להפיכת אבק-אדם לעם? במילים אחרות: יהודי הפזורה, שהגיעו והובלו לישראל העצמאית, נחשבו בעיני בן-גוריון לאבק-אדם.

העולים החדשים ממרכז-אירופה וממיוזרה נשאו עימם את מורשת התרכות המערבית, את רקע החינוך החילוני, שהיה מבוסס על התרכות המערבית, שהמדינה הצעירה ראתה עצמה כאחד מנידכיו. כוונתו של בן-גוריון היתה לעולים שהגיעו מארצות-המיוזרה, מדיניותו היתה למערב אותם בהקדם האפשרי, ולהפכם להעקתת-שמש של התרכות-המערבית. סמליו של בן-גוריון, שההיסטוריה טרם שפטת אותו כהלכה, היו אישם בין הטייס התימני הראשון לרמטכ"ל תימני, כמילים מהלב אל החוץ.

במקביל סייעו למגמה זו של בן-גוריון תלאות-הזמן של ימי ראשית המדינה, המחסור הכלכלי, הכלכלה הרעועה והמערבית השתלטנית תרכותית וכלכלית של ארץ-ישראל-העוברת. החברה הישראלית של ראשית שנות ה-50, התייחסה אל העולים מארצות-המיוזרה כאל אזרחים מולדלי תרכות, כאזרחים מדרגה שנייה. המערכות השליטניות עשו כל שביכולתן על מנת לשחוק את המורשת התרכותית של העולים מארצות-המיוזרה, במטרה להתאימם לתקן הישראלי של אותה תקופה. הספרות הישראלית של אותם ימים סייעה בכל יכולתה למגמה זו, והגדילו עשות סופרים כמשה שמיר ואהרון מגד, שבני-עדות המיוזרה הופיעו ביצירותיהם בתיאורים